

OKÉNKO

DO FARNOSTI

VYDÁVÁ FARNOST SV. VÁCLAVA V LETOHRADĚ

Ročník XXXIII   **Duben 2024**   **číslo 4**

Nad domovem

To přece znáš
jak slunce zapadá
nad domovem

Uložit dítě
a písní ukolébat
Nekonečnou pohádkou
uvádět do dětských snů

Oč těžší bývá
když slunce zapadá
po letech nad domovem
to dětské srdce
v sobě
probudit

Josef Veselý

Telefonovala mně holčička z první třídy:
„Proč Ježíš po vzkříšení nezůstal s námi
a odešel do nebe?“
Co byste jí odpověděli?   /v

Úvodem

Díky Václavu Havlovi a Madeleine Albrightové jsme členy NATO. Nikdy jsme neměli větší ochranu. „Prognostici“ M. Z. a V. K. dlouho pracovali pro ruského masového vraha. Ještě dnes se mají za chytré. Situace na Ukrajině i v Izraeli je děsivá. Ať „chcímírové“ řeknou, co by jim poradili a své rady podepřou třeba historickou zkušeností s Hitlerem a nacistickým Německem. Prvním krokem k míru na Ukrajině je stažení ruských okupačních vojsk. Propustí-li Hamás izraelská rukojmí a zřekne-li se teroru, může začít jednání o palestinském státu. Kdybychom my, pokřtění, přijali celé Ježíšovo učení, nebyli bychom bezradní. Při Ježíšových posledních Velikonocích učedníci přiznali, že jejich názory nejsou lepší než názory Ježíšovy (dříve Ježíšovi tvrdili, že Mesiáš zvítězí nad římskými okupanty a ujme se vlády na Davidově trůnu). Co jsme se o letošních Velikonocích naučili my? Ovocné stromy jsou šlechtou mezi stromovím. Teď v květu jsou jako nevěsty ve svatebních šatech.   /v

*Martin Buber v „Chasidských příbězích“
vypráví:*

Jeden žák se ptal svého rabína: „Proč Bůh stvořil ateisty?“

Rabín dlouho přemýšlel a pak konečně odpověděl: „Bůh stvořil ateisty, aby nás naučili nejdůležitější lekci ze všech – lekci skutečného soucitu. Koná-li ateista něco dobrého, navštíví-li nemocného, pomůže-li někomu v nouzi, stará-li se o svět, nedělá to kvůli nějakému náboženskému učení. Nevěří, že mu Bůh přikázal tento čin provést, nepočítá s odměnou od Boha, vždyť v Boha vůbec nevěří. Jeho jednání je nezištné, vychází jen z jeho smyslu pro dobro.

Pomáhá potřebnému, protože to považuje za správné.

Když se na nás někdo obrátí s prosbou o pomoc, nikdy bychom mu neměli říkat: „Budu se modlit, aby vám Bůh pomohl.“ Místo toho bychom měli jednat jako ateista. Nemysleme na Boha, a na jeho pomoc potřebnému, máme se rozhodnout k činu a říci: „Pomohu vám.“

Kterákoliv pravda, za kterou nestojí celý člověk, která není doložena jeho životem a chováním, je jako hrnec, který má ve dně díru.   *Karel Čapek*

Krásní mladí lidé jsou výtvořem přírody, ale krásní staří lidé jsou uměleckými díly.   *Goethe*

Válka útočící na mírumilovného souseda je zločinem, ale při obraně vlasti je posvátnou povinností.

Bránil bys znásilňovanou manželku nebo dceru?

Švýcarské seniorky zažalovaly svůj stát za nedostatečnou péči o ochraně klimatu.

Evropský soud pro lidská práva potvrdil, že Švýcarsko porušilo základní lidská práva občanů. A že došlo k porušení práva na respektování soukromého a rodinného života (čl. 8 Úmluvy), které v pojetí soudu zahrnuje i právo na příznivé životní prostředí, a práva na spravedlivý proces (čl. 6 Úmluvy)...

Najdou se i u nás nejen babičky, které podpoří naše aktivisty?

Tereza Boučková

Hlas z lidu: „Žijeme v blahobytu, na kterej si neumíme vydělat, neustále žijeme na dluh příštích generací. Ten blahobyť si nárokuje. Když by se nám ho náhodou nemělo dostávat, hned natahujeme ruce a „Státe, postarej se.“ Když přijde nějaké krize, okamžitě přemýšlíme, jak do čela zvolit někoho, kdo by víc okradl naše potomky. Představa, že bychom měli udělat něco sami, třeba si obléci svetr, je bráno jako téměř kriminální. Jsme totálně zdegenerovaní a historie nám jasně ukazuje, jak takové společnosti dopadly.“

ZVĚSTOVÁNÍ RADOSTNÉ NOVINY DNEŠNÍMU SVĚTU

- pro biskupský synod v Římě roku 1974
Josef Zvěřina

A/ EVANGELIZACE PŘED EVANGELIZACÍ

S modlitbou k Bohu za vás, své biskupy, spojujeme prosby k vám. Vroucně vás, Otcové, prosíme, abyste v této situaci světa bez Boha a bez radosti evangelia se dali vést Duchem svatým a promluvili tak, jak jen mohou a musí promluvit nejodpovědnější hlasatelé Božího slova. Vaše slova otřesou světem! Ať se synod nepodobá jednací síni, sjezdu, kongresu, odkud by vyšel jen další zbožný výnos.

- „Evangelizaci světa“ musí předcházet letnicový otřes. Svoláváme na Vás plameny Ducha svatého, blesky nebes, bázeň apoštolského shromáždění a líbeznou přítomnost Matky a Panny Marie.
- „Evangelizaci světa“ musí předcházet osobní vyznání. Pokorně vás, Otcové, prosíme, vyznejte se světu nejdřív ze své hříšnosti a zbabělosti, nedbalosti a bezradnosti, byrokracie a paternalismu. Ale potom také a především ze své horoucí víry jako Petr, ze své lásky k Bohu i lidem jako Jan, z bláznovství kříže jako Pavel. Nemluvte nám – svým bratrům – moudře jako přátelé Jobovi, ale odhalte nám své srdce, své rány, své naděje. Nechceme anonymní dokument, nechceme anonymní episkopát... Dovolte, Otcové, prosbu o velmi stručné a věcné prohlášení, na čem jste se společně usnesli; ale pak nám dejte k dispozici vaše vlastní živé slovo, tj. autentické projevy našich pastýřů.
- Dřív než slovo hlásání musí být světu vydáno svědectví. Podle Písma a praxe prvotní církve je svědectví vydaností sebe, kenosí, mučednictvím: martyria se stává martyriem. Jen tak se stane vaše a pak naše slovo slovem Božím, plným života a síly, ostřejší než meč a pronikne až tam, kde se dělí duše a duch, klouby a morek /srv. Žid 4,12/.
- Upřímně prosíme, nemluvte v církevním slohu „o apoštolátě slova a dobrého příkladu.“ To znají všichni, ale málokdo si uvědomuje nebezpečí verbalismu, extrinsecismu a pokrytectví! Víc než slova a dobré příklady je přítomnost křesťanů ve světě, prostá a pokorná, netendenční a samozřejmá; celý životní sloh podle evangelia, v hloubce, šířce, výšce a délce /srv. Ef 3,18/. Prosíme pokorně, abyste tuto skutečnou přítomnost vzali především vy na svá bedra a pod tíhou tohoto sladkého jha mluvili světu. Aby vaše roucha a způsoby, slavnostní zasedání a jednání neznavily Kristův kříž jeho působností a vaše projevy nebyly nějakou slovní moudrostí /srv. 1 Kor 1,17/. Abyste nemluvili jako lidé nepřítomní, žijící v ji-

Velikonoční radost

Máme s Bohem dotvářet svět. Mnoho se nám už podařilo, ale také svět a život poškozujeme (nejen ve válkách).

Padesátidenní velikonoční doba nás zve k radosti. Ta radost není laciná. Velkorysá je zvláště tehdy, když nás, nebo ty, na kterých nám záleží, postihne něco zlého. Snažit se přesto té radosti přitakat, je otázkou spravedlnosti.

Ježíšovy Velikonoce velice posílily naši naději, že poslední slovo nemá selhání, zlo a smrt, ale přátelství Boha k nám. To, co není v našich silách, to může Bůh zvrátit.

Ježíšovo vzkříšení je nám velikou posilou při hledání smyslu života. Osobní život i budoucnost světa spěje - navzdory trápení a díky Bohu - ke stále lepšimu. /v

ném světě.

- Zvěstování /ne hlásání/ tomuto světu /ne „v tomto světě“, či "evangelizace tohoto světa"/ zahajte sami, že vrhnete oheň a chtějte, aby hořel /srv. Lk 12,49/. Ukažte sami odvalu víry v Ducha svatého. Otfeste lhotejnými, pomozte hledajícím, potěšte zarmoucené. Očišťujte svět od nepravé víry v techniku, v primát hospodářských otázek, od mýtů a náhražek víry, od všemohoucnosti vědy. Především však ukažte cesty nejdříve k rozjímání evangelia, k modlitbě, k posvěcení sebe a světa evangeliem, k oslavě Boha a službě člověku v duchu evangelia.

Láska Kristova a milost Ducha svatého ať je s vámi. Bez ohledu na to, co hledáte.

B/ KONKRÉTNÍ NÁVRHY

I. Duchovní zázemí zvěstování

- Diagnóza: Největším nepřitelem účinnosti našeho zvěstování jsou příčiny vnitřní: vnějškovost, okázalost našich větších i menších slavností, byrokratické metody, zastaralé struktury, politické způsoby.
- Terapie:
  - a/ Musíme vytvořit evangelijní způsob života celé církve. Církev musí být chudá, kající a sloužící.
  - b/ Je třeba radikální zjednodušení našich institucí, Státním sekretariátem ve Vatikáně a všemi kuriemi v Římě počínaje – biskupskými a farními úřady všude na světě konče.

II. Obsah zvěstování

- Diagnóza: Doktrinální soustava naší víry nás natolik spoutala, že jsme se stali necitliví k znamením a potřebám své doby.
- Terapie: a/ Je třeba stále živé tvorby, ne jen opakování, vydávat ze svého pokladu nova et vetera /nové i staré, Mt 13,52/. b/ Je třeba založit objevný výzkum potřeb a nových témat.

Umíme přemýšlet?

Každoročně při velikonoční vigílii v našich kostelích slyšíme Exultet. Je to krásný a slavnostní zpěv, ale co znamenají slova:

„V pravdě nezbytný byl hřích Adamův.
Ó šťastná vina ...“

Co to říkáme? Je to uctivé? Nezáleží nám na slovech, která při bohoslužbě říkáme a slyšíme? Jakou pověst o Bohu šíříme?

Přáli bychom si, aby lidé brali Boha vážně, ale sami o něm mluvíme nepečlivě a opovržlivě.

Někdo kdysi Exultet složil, my jsme jej přijali za svou tradici, ale nevdává nám, že nesouzní s Božím slovem? Má Bůh naše slova, naše modlitby brát vážně?

(Před léty jsem si velikonoční zpěv upravil a už mně zní lahodně.) /v

III. Formy zvěstování

- Diagnóza: Dosavadní prostředky hromadného šíření, kázání a katecheze nepřinesly přiměřené ovoce. Zkušenost a statistiky ukazují, že život víry a znalosti jsou stále nedostatečné. Život společnosti se utváří bez účasti křesťanství.
- Terapie: a/ Nejúčinnějším prostředkem zvěstování byla a zůstane osobní plnost věřících. b/ Avšak osobní svědectví nestačí! Je třeba živých skupin, svědectví společné. Jen bratrské soužití malých obcí může zjevovat sílu evangelia tomuto rozloženému světu. Tak pracují i sekty a jejich pronikání – kontaminace – jsou neúčinnější. I my máme tyto zkušenosti, především s mládeží.

IV. Řeč zvěstování

- Situace: Naše projevy – od koncilu, papeže, biskupa až po kaplana jsou většinou světa cizí a nesrozumitelné. Naše liturgie mluví většinou nad hlavy věřících. Církev se chová jako stará šlechtična, která žije ze své minulosti a v iluzích, je po-

S BARBARY SE JEDNAT NEDÁ

Štěpán Hobza, Jan Macháček

S izraelským politologem Danielem Schueftanem o tom, co je špatně v OSN, o postojích Palestinců k Hamásu i o tom, jaké je riziko další války na Blízkém východě. Podle izraelského politologa a bezpečnostního experta Daniela Schueftana se palestinsko-izraelská otázka dá přirovnat k odvěkým společenským problémům, jako jsou kriminalita a chudoba. Nelze je vyřešit, jak se domnívají "operativně" zaměření Američané, pouze racionálně zmírňovat jejich dopady.

Nedávno vyšlo najevo, že pracovníci humanitární organizace pro pomoc Palestíně UNRWA byli přímo zapojeni do teroristických útoků ze 7. října. Překvapuje vás to?

Nic negativního na Organizaci spojených ná-

výšená, sebejistá a stále trochu panovačná, mluví jazykem předků.

- Terapie: Je třeba co nejrychleji uvést všemi cestami do praxe a výchovy výsledky studií o náboženském jazyku. Vyloučit prázdné stereotypy, fráze, falešný patos.

V. Zřetel k posluchačům

- Diagnóza: Mluvíme nejčastěji k nějakému neurčitému celku, nediferencovanému a jakoby homogennímu. Tak neoslovujeme nikoho.
- Terapie: Je třeba si udělat aspoň hrubou statistiku těch, k nimž se obrácíme – a také těch, k nimž nemluvíme.
  - a/ Naši nejčastější posluchači jsou vlašni a průměrní křesťané. Těm není třeba našeho přesvědčování, ale musíme je provokovat otázkami.

b/ Kde je aspoň nějaký zájem, je třeba na něj živě navázat – nesledovat zájmy vlastní.

c/ Agnostici budou přesvědčováni spíš naší praxí. d/ Musíme se učit umění dialogu s protivníky.

VI. Formace kněží

- Diagnóza: Jak situace dnešního světa, tak reformy II. Vatikánského sněmu a další vývoj nás zastihly nepřipravené. Zvěstování kněží je mělké, protože se stále nedostatečně opírá o teologii; je abstraktní, protože chybí konkrétní životní zkušenost.
- Terapie:
  - a/ V seminářích je třeba radikálně změnit přípravu bohoslovců, asketicky

rodů (UNRWA je financována z OSN – pozn. red.) mě nepřekvapuje, protože s touto organizací je něco hluboce špatně. Je založená na většinovém hlasování, přičemž jsou v ní ale zastoupeny všechny režimy světa a většina z nich je autokratická, diktátorská nebo barbarská. Evropané, Američané, Australané, Japonci nebo Izrael tvoří spíš výjimku. Většina jsou bohužel lidé, které nechcete spojovat s hodnotami, jichž si vážíme, s pluralismem a tak dále. A přesto tito lidé definují demokracii a definují lidská práva – a dělají to způsobem, který je směšný.

Na druhou stranu UNRWA na situaci ihned zareagovala a třináct zmíněných pracovníků propustila. Jde tedy vážně o tak hluboký strukturální problém? Nebylo to prostě jen pár černých ovcí? UNRWA je hluboce pokřivená organizace, protože vychází z pokřiveného předpokladu. Každý uprchlík na světě si zaslouží pomoc na dva roky a pak je třeba ho přesídlit, ale Palestinci ji podle nich mají mít navždy. Mluvíme o čtvrté či páté generaci lidí a tu ovládá Hamás, tedy teroristická organizace. Žádný člověk, který žije mezi barbary – a Hamás, Hizballáh a další islamisté jsou barbary podle všech měřítek, jež si dokážete představit –, nepřezije, aniž by přijal jejich diktát. Cokoli mezinárodního, co je spojeno s barbary a závisí na nich, se tedy stává bar-

a pastoračně zaměřit na novou situaci.

b/ Je třeba stále hledat cesty k dokonalejší jednotě kněží, k dělbě práce a ke komunitnímu životu.

VII. Formace věřících

- Situace: Dosavadní pastorační praxe rozdělila církve na aktivní a pasivní, učící a poslouchající, vydávající a konzumující. Obracela se k průměrným věřícím, „světu“ říkala málo.
- Návrh řešení:
  - a/ Je třeba změnit celou naši praxi vůči věřícím: ne jen poučování a vedení, ale výchova k poslání a svědectví.
  - b/ Kde je to jen možno, musíme proměňovat své posluchače v učitele víry. Tou měrou, jakou se to podaří, bude křesťanská zvěst účinná.

Středem našeho zvěstování musí být věčné Slovo, Ježíš Kristus, který se stal člověkem pro nás a naši spásu, zemřel, vstal z mrtvých a žije ve slávě u Otce, je přítomen Duchem svatým ve své církvi jako její Pán. Ale je přítomen všude, kde je náš lidský bratr /srv. Mt 25,34-40/, kde se vede zápas o pravdu a spravedlnost proti zlu /srv. Mt 9,40/.

Naše zvěstování je ohroženo nebiblickými metodami a způsoby agitace, propagandy. Je třeba modlitby, askeze a hluboké věrnosti evangeliu, abychom se nestali jednou z ideologií na tržišti světa.

barským. Jiná cesta neexistuje. Jedním z důvodů, proč se Palestinci chovají tak nezodpovědně a neustále se soustřeďují jen na násilí a fňukání, je skutečnost, že ať dělají, co dělají, vždy se jim dostane mezinárodní pomoci. Takže se mohou chovat jako barbary při masakru 7. října, a přesto dostávají miliardy dolarů z celého světa a prezident Spojených států ráno vstává a ptá se sám sebe: "co mohu udělat pro Palestince?" Proč by se tedy měli stát zodpovědnými? Jsou to nezodpovědní lidé, protože pokud barbarské chování nemá žádné důsledky, pak se odpovědnost nemůže vyvinout.

V Evropě by vám namítli: Ano, víme, že UNRWA není dokonalá, ale je to pro nás jediný způsob, jak Palestince podporovat. Podle stejné logiky můžete říct, že Jack Rozparovač taky nebyl dokonalý. Proč podporovat lidi, kteří chtějí zabít někoho jiného a nesnaží se vybudovat vlastní společnost? Pokud jim UNRWA dává jídlo a peníze a oni je všechny vezmou a použijí na zabíjení jiných lidí a utlačování vlastních lidí, proč by vám na nich mělo záležet víc než na někom jiném? V Pásmu Gazy byla v době útoku 7. října vyšší životní úroveň než v Egyptě – podívejte se na satelitní snímky v aplikaci Google Earth a srovnajte si město Rafah (leží na izraelské straně hranice – pozn. red.) s druhou stranou. Ti lidé chtějí zabít, a proto budou zabíjet. Špatné ekonomické podmínky nejsou důvodem jejich řádění.

Klíčovou roli v postoji k Izraeli hrají Spojené státy, které jej podporují zbraněmi, zároveň ho ale soustavně kritizují za porušování lidských práv Palestinců. V minulosti jste řekl, že přístup Američanů k vaší zemi je "vždycky operativní, nikdy strategický". Co jste tím myslel?

Nejen Američané, my Izraelci máme stejný problém. Máme lidi, kteří jsou velmi dobří na operativní úrovni. Přemýšlejí jako inženýři – vidí problém a snaží se najít řešení. Jenže takový přístup vám stačí jen do určité úrovně. Když inženýr řeší přechod přes řeku, rozhodne se například postavit most. Následně řeší, kolik potřebuje matic, šroubů, oceli a tak dále. Jenže lidské problémy často nemají řešení. Například kriminalita nemá řešení. Lidská přirozenost diktuje, že kriminalita tu bude vždycky, jen můžete najít opatření, která omezí její dopady. Pokud máte dobrý systém vymáhání práva, můžete kriminalitu dostat z nepřijatelné úrovně na přijatelnou. Chudoba nemá řešení, ale máte-li dobře fungující sociální stát, můžete chudobu snížit z nepřijatelné úrovně na přijatelnou.

Snažte se říct, že palestinsko-izraelská otázka je jeden z těch sporů, který nemá řešení?

Ano, Američané se nás vždycky ptají, jaký je náš dlouhodobý cíl (endgame). Na to lze odvětit, že zrovna oni by o dlouhodobých cílech nikoho poučovat neměli. Měli například cíl zavést demokracii v Iráku nebo nastolit práva žen v Afghánistánu. Podívejte se, jak krásně se jim to podařilo. Politickou kulturu Palestinců nezměníte tím, že k nim přijdete

a dáte jim miliardy dolarů. Nemůžete změnit kulturu, jestliže to nechtějí lidé sami. Když Američané udělali palestinským premiérem Saláma Fajáda (2007–2013), což je skutečně působivý člověk a svou povahou budovatel, neměl nikdy víc než dvouprocentní podporu palestinského lidu. Palestinci nikoho takového nechtějí. Ale Američané mají stále představa, že to mohou změnit. Že v každém Sádám Husajnovi je malý Thomas Jefferson, který jako poupě jen čeká na rozvinutí. Existuje pár výjimek: ministr zahraničí Henry Kissinger byl realista, prezident Richard Nixon byl realista, prezident Lyndon Johnson byl realista. Ale zas tolik jich není.

Souhlasíte s tím, že nějaký dlouhodobý cíl do budoucna přece jen potřebujete? Co třeba takzvané dvoustátní řešení, o němž se mluví na Západě?

Mezi ním a samostatným palestinským státem v praxi není žádný rozdíl. Víme, jak tento mechanismus funguje. Například v roce 2006 se konaly volby v Pásmu Gazy na základě mírového procesu z Osla. Ten říká, že Palestinci se mohou účastnit voleb, pokud akceptují existenci Izraele. Hamás se tedy voleb původně účastnit nemohl. Tehdejší ministryně zahraničí USA Condoleezza Riceová ale přijela do Izraele a řekla, ať se Hamás účastní voleb i přesto, že neuznává existenci Izraele. Ptali jsme se jí proč a ona odvětila, že když se zúčastní voleb a Palestinci pro něj nebudou hlasovat, posílí to palestinskou samosprávu. Výsledek? Hamás samozřejmě vyhrál. Dnes je realita taková, že když administrativně spojíte Pásmo Gazy a Západní břeh, reálně tím odevzdáte moc do rukou Hamásu. Podle Chalíla Šikakiho, vynikajícího palestinského průzkumníka veřejného mínění, schvalovalo barbarství Hamásu ze 7. října 72 procent lidí v Gaze, a dokonce 86 procent na Západním břehu. To vám řekne vše, co o Palestincích potřebujete vědět.

Říkáte to se značným fatalismem. Vážně neexistuje žádná šance, že se situace zlepší a Palestince se podaří integrovat, nebo alespoň deradikalizovat?

Ale jistě, kultury se mění. Podívejte se na Turecko. Během jednoho století se tam dvakrát změnila kultura a politický režim. Podívejte se na Jižní Koreu jako na demokracii. Je to dramatická změna. I sionismus, který přišel v 19. století, je kulturní změna. Je to tedy možné. Problém je v tom, že lidé předpokládají, že když je něco možné, je to naprosto nevyhnutelné, a pokud změna přijde, musí být pozitivní. Je mi líto, ale změny jsou někdy i negativní. Nejdůležitější změnou v arabské politické kultuře za posledních 100 let je radikální islám. To rozhodně není pozitivní změna.

I v arabském světě se ale najdou pozitivní příklady, nebo ne?

Ano, ve Spojených arabských emirátech se snaží vychovávat svou elitu k toleranci. To je velmi pozitivní a doufám, že se to bude rozvíjet. Ale musíte se empiricky podívat na Palestince a zeptat se sami sebe, když se chovají jako podlidští barbari, proč je na Západním břehu podporuje 86 procent lidí. To

nám žádnou deradikalizaci v blízké době neslibuje. Spíš naopak.

V Pásmu Gazy ještě stále probíhá pozemní operace izraelské armády. Dokážete odhadnout, jak dlouho bude trvat? Původně se mluvilo o konci ledna, ale od tohoto termínu už uplynuly dva měsíce.

Na jihu, tedy v Pásmu Gazy, tato otázka do značné míry závisí na naší schopnosti dosáhnout dohody s Egyptany. Protože my i oni máme vůči Hamásu stejný zájem, ale Egypt musí být velmi opatrný vůči svému vlastnímu veřejnému mínění. Otázka tedy zní, zda můžeme s Egyptany dosáhnout nějakého modu operandi, abychom mohli v Rafáhu dosáhnout ne všeho, co chceme, ale třeba 60 procent toho, co chceme. Z časového hlediska bych očekával, že boje budou trvat tři až šest měsíců, je to ale jen můj odhad.

Klíčový problém však teď leží na severu, tedy u hranic s Libanem. Na jedné straně nemůžeme zahájit totální válku s Hizballáhem. Za prvé proto, že by to přineslo obrovskou zkázu v Izraeli, a za druhé proto, že bychom riskovali širší konflikt s Íránem, což Američané nechtějí. Taková válka by byla začátkem konce našich vztahů s USA. Nicméně i tak musíme být odhodláni takovou válku riskovat – pokud ji Hizballáh bude chtít rozpoutat, musíme mu dát jasně najevo, že ho vojensky porazíme.

Jak velké je podle vás riziko podobné širší války na Blízkém východě? Jak známo, velké války zpravidla nikdo nechce, ale nakonec se stanou – notoricky známý je příklad první světové války.

To skutečně závisí na Íráncích a Hizballáhu. Můj odhad je nyní 70 : 30 proti totální válce. Ale máte pravdu, že k válkám zpravidla nedochází proto, že by si to lidé přáli. Například šestidenní válku v roce 1967 nechtěli ani Syřané, ani Rusové, ani Izrael. A přesto k ní došlo. Riziko je velmi vysoké i teď. Nejdůležitější je pro nás moment odstrašení. Íránci musí chápat – a zdá se, že to chápou –, že větší válkou by poškodili Izrael, ale zničili i Bejrút. Náš vzkaz Hizballáhu naopak musí být: vidíte, co jsme udělali v Gaze? Jistě nechcete, abychom se do toho pustili i u vás.

V Gaze byla v době útoku 7. října vyšší životní úroveň než v Egyptě. Ti lidé chtějí zabít, a proto budou zabíjet. Důvodem jejich řádění nejsou ekonomické podmínky. Barbarství Hamásu ze 7. října schvalovalo 72 procent lidí v Gaze, a dokonce 86 procent na Západním břehu. Tohle mluví za všechno, co o Palestincích potřebujete vědět.

D. Schueftan je izraelský politolog a předseda Centra studií národní bezpečnosti na univerzitě v Haifě. Působil jako poradce nejvyšších představitelů zahraniční politiky a obrany v izraelské Národní bezpečnostní radě v dobách Jicchaka Rabina a Ariela Šarona. Přednáší na předních univerzitách, výzkumných centrech a think-tancích po celém světě. Přisuzuje se mu prosazení „jednostranného odloučení“ Izraelců a Palestinců. Napsal několik knih o současném Blízkém východě.

Lidové noviny, 23.3. 2024

PROČ PELLEGRINI (FICO) VYHRÁL

Erik Tabery

Prezidentské volby na Slovensku nabízejí hodně ponaučení, která by byla škoda minout

Liberálně-konzervativní Slovensko se probudilo do těžkého rána. Fakt, že Robert Fico získává po ovládnutí parlamentu a sestavení vlády i post prezidenta, je pro stoupence demokratických principů tvrdá rána. A Fico měl v euforickém proslovu po vítězství Petera Pellegriho pravdu - tohle bylo referendum o vládě a většina hlasujících Slováků je spokojena s destrukcí právního státu a příklonu k Rusku. A přitom nepochybně to nejtěžší zemi teprve čeká. Kde hledat naději a co z toho vyplývá pro Česko?

Strach

Ivan Korčok ve svém povolebním projevu sugestivně prohlásil, že Peteru Pellegrinimu nikdy nezapomene, že z něj lživě udělali „kandidáta války“. Co nevyšlo Andreji Babišovi v českých prezidentských volbách, kdy tvrdil, že Petr Pavel pošle české muže do války, vyšlo Pellegrinimu. Slovensko je dlouhodobě pod tvrdou palbou dezinformací, které šíří slovenská vláda, ruská vláda a dezinformační média.

Jestli se v nějaké zemi podařilo otočit význam slov, je to právě na Slovensku. Ti, kteří pomáhají Vladimíru Putinovi, jsou prý mírotvůrci - a ti, kteří pomáhají napadené Ukrajině, jsou váleční štváči. Přitom válka může skončit ve vteřině, když Putin přestane vraždit a ničit Ukrajinu. Pellegrini pořád mluví o míru, ale nikde neříká, jak by měl vypadat, když se Rusko odmítá stáhnout.

Jinými slovy tedy říká, že se Ukrajina má podrobit. Podle jeho argumentace se měl svět podrobit Adolfu Hitlerovi a byl by mír. Lidé by byli nesvobodní, ale byl by mír. Nejde ovšem jen o Ukrajinu. Fico a Pellegrini vedou nekonečnou dezinformační kampaň, neustále na někoho útočí, vyhrožují. Vytvářejí nekonečný proud strášení, které funguje.

S jistou nadsázkou lze říct, že nejlepším komentátorem dění na Slovensku je Tom Nichols, který do časopisu The Atlantic píše o americké politice. Podobností je tu totiž překvapivě mnoho. Nichols popisuje situaci, kdy Trump zaplavuje společnost jednou šíleností za druhou:

„To vše je nervující a vyčerpávající. Ale o to jde: Trump je úspěšný, protože se snaží, abychom použili nechvalně známý výraz Steva Bannona, "zaplavit prostor sra**ami". Trumpovi odpůrci jsou zmateni tím, jak se dopouští jedné nehoráznosti za druhou, a pokaždé se domnívají, že konečně - konečně - zašel příliš daleko. Bombardování veřejného prostoru pomatenými výroky a nebezpečnými hrozbami však není chybou, je to strategie.

Tím, že Trump a jeho tým zahlcují lidi množstvím a vulgaritou svých výpadů, snaží se vyřadit tu část našeho mozku, která dokáže roz-

lišit pravdu od fikce, dobro od zla. Cílem jeho kampaně je udělat z voličů morální zombie, které už nedokážou rozlišovat.” Lepší definici strategie Roberta Fica bychom těžko hledali.

Proč ale lidé volí politiky, jako je Trump, Fico, Pellegrini? Pro své voliče ve skutečnosti tak moc neudělali. V jednom starším textu Nichols popisoval, jak liberální novináři a intelektuálové zaskočení šokujícími a agresivními výroky svých spoluobčanů byli „pevně přesvědčeni, že více naslouchání a empatického přitakávání dá za pár let věci do pořádku”. To se ale nestalo a neděje.

Podle Nicholse podcenili experti fakt, že voliči Trumpa míří svůj hněv ani ne tak k politikům, jako k té „druhé” Americe. „Tito voliči si nyní chtějí se svými spoluobčany vyřídit účty ne za to, co bylo provedeno Trumpovi, ale za to, co cítí, že bylo provedeno jim. Byli si jisti, že rok 2016 jim konečně přinese uznání a respekt, po kterém toužili. Místo toho s Trumpem dostali nikdy nekončící nášup výčitek od ostatních voličů, které zraňují jejich ego.”

Nichols říká, že „Trump z nich v mnoha ohledech rychle udělal hlupáky”, protože „jeho různé nešvary, selhání a možné zločiny je přiměly hledat stále bizarnější racionalizace, obhajoby neobhajtelného, které je oddělily od rodiny a přátel”. A že nyní s „jistotou vědí, že se na ně miliony lidí dívají svrchu - ne za to, kým jsou, ale za to, co tak hlasitě podporovali”.

Fenomén trestání druhé části společnosti zažívá řada západních zemí. A týká se to i Česka.

Slovenské specifikum

Je třeba ale také zmínit slovenská specifika. Peter Pellegrini by se nikdy nestal prezidentem, kdyby ho nepodpořili slovenští Maďaři. Sám to ve svém vítězném projevu zmínil. Je to úspěch Viktora Orbána, který roky investuje politický i finanční kapitál do

jižních oblastí Slovenska.

V maďarské televizi běžel i v době volebního moratoria rozhovor s Peterem Pellegrinim. Politici zastupující Orbánovy zájmy vedli kampaň za vítězství šéfa strany Hlas. Je to smutná zpráva, protože v minulosti byli maďarští voliči klíčovými spojenci demokracie na Slovensku. Je ale třeba dodat, že za změnu nálad si do velké míry mohou slovenští demokraté sami. Příliš na své maďarské spoluobčany zapomínali a příliš málo čelili Orbánově propagandě.

Je tu jistý paradox, že slovenští Maďaři pomáhají upevnit moc stran a politiků, kteří na ně v minulosti tvrdě útočili z nacionalistických pozic. Tahle strategie se jim ale z dlouhodobého hlediska nevyplatí. Pokud se bavíte s lidmi, čtete reportáže, sledujete zprávy, tak si nemůžete nevšimnout ještě jednoho klíčového specifika - vlivu covidové pandemie.

Slovensko mělo jeden z nejvyšších počtů obětí na velikost populace. Tehdejší vláda Igora Matoviče zoufale selhávala, neustále měnila stanoviska, přístupy a vládl chaos. Tak se stalo, že ti, co viděli v pandemii nebezpečí, měli dojem, že stát a demokratické strany selhaly. Ti, co uvěřili konspiračním teoriím, že pandemie neexistovala, vyčítali demokratickým stranám a státu, že je omezovaly. Tak vznikl mix, který posílil frustraci ve společnosti a dojem, že všechno mělo být jinak. A tohle dokázal Fico osedlat dokonale.

V obklíčení

Na Slovensku už několik měsíců probíhá normalizace. Likvidování policistů, prokurátorů, státních zaměstnanců, veřejnoprávních médií... a to vše teď bude ještě akcelerovat. Ostatně Fico hned po vítězství Pellegriniho zaútočil na média, nevládní organizace a občanskou společnost.

Fico vzal buldozer a jede. Jeho strana a koaliční partneři pochopitelně nemají dostatek profesionálů, kteří by zvládli převzaté in-

stituce. Ale to jim nevadí. Cílem je pozice obsadit, ne je dobře vést. Takže šéfem Tatranského národního parku se měl stát pytlák; oficiálně se tak nakonec nestalo, ale de facto ho řídí.

Šéfkou dětského domu Bibiana se stala sousedka ministryně kultury. Když se ujímala funkce, vysvětlila svou kvalifikaci zaměstnancům takto: „Řekla nám, že má dvě děti a že pracovala v soukromé školní družině,” popsala Denníku N Jana Michalová z Bibiany. Ve výčtu této destrukce odbornosti by se dalo pokračovat donekonečna. A zemi to samozřejmě poškodí.

Tvrdé útoky nepochybně čekají média. Fico ví, že dnes je to více méně poslední síla, která mu komplikuje situaci. Proto nejsilnější média označil na nepřátelská, odmítá s nimi mluvit a neustále na ně útočí. Poslanec a poradce Roberta Fica Erik Kaliňák například oznámil na tiskové konferenci, že zadal

šéfovi bezpečnostní služby (SIS), aby začala prověřovat novináře, včetně jejich účtů. Po kritice řekl, že to byl vtip, ale věří tomu málokdo.

Co by měli Slováci dělat? Již citovaný Nichols americkým čtenářům poradil, že by se rozhodně neměli uzavírat do sebe. Platí to i pro Slovensko: „Způsob, jak ustát Trumpovy každodenní útoky na naše smysly, je brát je s odvahou, a dokonce s jistým stoicismem. Snaží se otrávit naši důvěrou v demokracii a základní skutečnost; zůstat angažovaný v občanském životě, klidný a nesnížovat se k takovým taktikám a rétorice, je v demokracii superschopností každého občana,” píše Nichols.

A co Češi?

Poučení pro Čechy číslo jedna je, že se opět ukazuje, že možné je vše, co dovolíme. Peter Pellegrini ještě před pár měsíci sliboval, že bude garantem prozápadního směřování země. Ve finále kampaně ale v některých výrocích předčil i Fica. Například volá po tom, aby na Slovensku byl slyšet i hlas Vladimíra Putina, útočil na Čechy, Poláky, zrazoval Ukrajinu, přihlásil se k extremistovi Štefanu Harabinovi, který chce vystoupit z EU, NATO a podporuje ruskou válku.

Je třeba pozorně sledovat, že Andrej Babiš se k Ficovi, Pellegrinimu ale i Orbánovi otevřeně přihlásil. Všechny podpořil v jejich kampani. Tím jasně říká, že je mu jejich vztah k demokracii, institucím, Rusku, médiím či Evropské unii blízký.

Babiš se nechce přidat k Moskvě, ale jako muž bez vlastnosti nás tam může snadno dovést. A co hůř, může pomoci v oslabování Evropské unie, která je pro nás stále nejlevnějším garantem demokratického směřování. Právě v útocích na Unii si se svými východoevropskými partnery rozumí nejvíce. A pokud vyhraje ve Spojených státech Donald Trump, může se destrukční vlna šířit dál. Putinův sen by se tak naplnil.

AKTUALITY

Česká křesťanská akademie zve na přednášky v evangelickém kostele v Letohradě, vždy v pátek v 19 hodin:

– 12. dubna **Boleslav Vraný:**

Křesťan a práce

– 10. května **Irena Kalhousová:**

Válka v Gaze - konec nadějí na mír mezi Izraelci a Palestinci nebo šance pro nový začátek?

Slavnost k ukončení války

V předvečer státního svátku v úterý 7. května v 18 hodin, pořádá letohradská farnost s podporou města kulturní program.

Srdečně zveme širokou veřejnost do areálu kostela sv. Kateřiny v Letohradě-Kunčicích. Začneme u pomníku obětem 1. a 2. světové války. Pak v kostele zazní historická vzpomínka na naše předky, kteří na konci války poskytli uprchlým zajatcům.

Potom zazní oblíbený žesťový koncert pod vedením Jana Adamece, tentokrát ve složení dvě trubky, lesní roh, trombon a tuba. Program zakončíme posezením s občerstvením. Těšíme se na vás.

Přátelství Boha křtem přijali

4.2. Meda Jánská

2.3. Laura Šarovcová

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

26.1. Marii Balášovou 85 let

2.2. Ladislava Červenáka 74 let

1.3. Zdeňku Poukovou 91 let

4.3. Zdenku Kaufmanovou 83 let

9.3. Františka Fajfra 83 let

ZPRÁVY Z CHARITY

S návštěvou pečovatelky přišla i naděje

Oblastní charita Ústí nad Orlicí provozuje dvě pečovatelské služby – v Letohradě a Ústí nad Orlicí. Pečovatelky vyjíždí za svými klienty do terénu. Kromě Letohradu také do Šedivce, Nekoře, Lukavice, Písečné, Petrovic, Dolní a Horní Čermné, Verměřovic a Mistrovic, kromě Ústí nad Orlicí, České Třebové a Chocně také do některých jejích spádových obcí.

Pečovatelky pomáhají lidem, kteří potřebují pomoc v některé oblasti sebeobsluhy, např. s hygienou, s podáním a ohřátím jídla, při oblékání nebo podporují při pohybu po bytě. Kromě odborných úkonů péče přináší do domovů svých klientů úsměvy, pozornost, vlídná slova. Podle potřeb konkrétního člověka navštěvují klienty v domácnostech až třikrát denně, a to včetně sobot a nedělí. Návštěvy pečovatelek znamenají ulehčení

ZÁPIS Z JEDNÁNÍ PASTORAČNÍ RADY 7. března

Omluveni: P. Peťovský, J. Jurenka, J. Čanda

1. Zhodnocení uplynulých akcí

- **Misijní karneval** – příjemný, klidný, užily si ho i malinké děti, výtěžek pro misie 5.280 Kč
- **Svatost nemocných** – přijal ji hojný počet lidí, příjemným překvapením v kostele na Orlici byl malý dárek, který každý „přijímající“ dostal
- **Synodní setkání** – sešlo se cca 10 lidí
- **Schůzka o budoucnosti fary** – malá účast. Přichozí byli seznámeni se současným stavem fary, byly představeny výkresy stávajícího stavu a diskutovalo se o možnostech využití. Všichni se shodli na tom, že fara by měla sloužit farnosti, ne být využívána ke komerčním účelům. Před příští schůzkou oslovíme konkrétní lidi, kteří by mohli přispět svými nápady a zkušenostmi.
- **Schůzka těch, kdo pomáhají při podávání Těla a Krve Páně, chystají přímluvy a čtou při bohoslužbách** – hojná účast. Všem byly připomenuty zásady vykonávané služby. Pro Orlici vznikl „rozpis služeb“ na podávání Těla a Krve Páně. Přítomní se shodli na tom, že budeme podporovat mladé, aby chodili číst při bohoslužbách.

2. Velikonoce

Květná neděle

- večerní sobotní bohoslužba v Letohradě – zpívané pašije;
- na Orlici – scénka „Vjezd do Jeruzaléma“ – děti, zkouška v sobotu v 9 hod
- v 15 hod Letohradě bohoslužba smíření – zpěvy z Taizé P. Hoffmann

Zelený čtvrtek

bohoslužba v 18 hod v Letohradě, P. Hoffmann zajistí zpěvy

- J. Skalická zajistila upečení 60 chlebových placek u p. Straky, na upečení dalších se domluví s M. Čandovou

- na obřad „mýtí nohou“ oslovíme navrženou skupinu lidí

Velký pátek

- v 8 hod v kostele sv. Václava ranní chvály, potom možnost adorace
- Hra nejen pro rodiny z farnosti – start 9 – 11hod, děti se seznámí s velikonočním příběhem a jeho poselstvím, na stanovištích budou plnit úkoly – stanoviště si vezme na starost M. Hoffmann, L. Stejskalová, J. a J. Skaličtí, na další stanoviště ještě hledáme po-

pro rodinu, která o svého blízkého pečuje.

Dokumentuje to řada rodin téměř stovky klientů ročně. „Z celého srdce vám děkuji za laskavou a obětavou péči, poskytovanou mé manželce v době její nemoci. Velmi si vážím vaší pomoci, protože bez ní bych péči o manželku nezvládl. Velmi oceňuji skromnost, lidskost, ohleduplnost a zejména pracovitost všech pečovatelek, které manželce

mocníky, výzva zazní v ohláškách
- v 15 hod bohoslužba v Letohradě – zpěvy zajistí P. Hoffmann, pašije v podání farní mládeže

Bílá sobota

- v 8 hod v kostele sv. Václava ranní chvály, potom možnost adorace
Velikonoční vigilie 31. 3.
- v 5 hod na Orlici, potom společná snídáně v Orlovně (skupina agapé)
- Biblická čtení – PR navrhuje oslovit následující osoby: 1. čtení V. Mikyska (Pipka), 2. čtení p. Skalická, 3. čtení M. Doleček, 4. čtení I. Marková, 5. čtení S. Andráš, 6. čtení L. Stejskalová, 7. čtení V. Novotný, epištola L. Skalický
- P. V. Vacek – komentáře k biblickým textům
- V. Faltus – komentář k liturgii (Zelený čtvrtek, Velký pátek, Vzkříšení)
- v 10 hod bohoslužba v Letohradě

3. Povídání o Velikonocích ve školách – M. Mikysková obejde letos alespoň první třídy, ostatní nestihne

4. Brány památek dokořán 27. 4. – kostel sv. Václava – komentované prohlídky Eliška Marková; zda bude přístupná kaple na Kopečku, se bude rozhodovat 8. 3.

5. Farní výlet – 5. – 6. 10. 2024, klášter Heiligenkreuz v Rakousku není v tento termín volný, další možnosti je Krušnohorský, zajišťuje J. Marek

6. Farní web – náhled webových stránek poslal J. Čanda mailem, PR se s ním do příště seznámí

7. Adopce na dálku – M. Mikysková s M. Drmotovou z Charity rozpečetí v příštím týdnu pokladničky, abychom měli přehled kolik peněz máme a kolik ještě zbývá vybrat – podporujeme 10 indických dětí, je potřeba 65 000 Kč

8. K. Halbrštát informuje PR, že varhany na Kunčicích potřebují opravit, některé klapky přestávají hrát. Varhanář pošle cenovou nabídku na základní opravu. Dále informuje, že harmonium, které je uskladněné v kostele sv. Václava v Letohradě, je prolezlé červotočem, kterému je třeba zabránit v šíření. E. Novotný osloví p. Pavla Hrdinu, aby poradil, jak postupovat.

Příští jednání pastorační rady 11. 4. v 19 hod.
Zapsala L. Stejskalová

pomohly prožít zbytek života důstojně, v kruhu své rodiny. I ona tuto péči dobře vnímala a spokojenost projevovala úsměvem. S každou vaší návštěvou přišla do domu lepší nálada a naděje,“ napsal poděkování do služby manžel klientky.

Charitní pečovatelská služba Letohrad,
tel. 734 769 712,

e-mail: chps.let@uo.hk.caritas.cz

PŘÍJMY:	Kč
Sbírky pro farnost	858 316
Sbírky na účel k odeslání:	
školské	19 309
kněžský seminář	22 065
Sv. halář	20 972
misie	20 732
pastorační aktivity	24 450
plošné pojištění	43 579
katolická média	18 725
bohoslovci	19 260
charita	22 512
setkání mládeže	7 684
sbírka na svatou zemi	4 136
pro pronásledované křesťany	19 410
zisk ze Svatováclavské pouti	110 570
dary	250 011
dotace Obce	1 110 788
dotace Pardubického kraje	250 000
dotace Ministerstva kultury	1 300 000
nájemné	187 274
příspěvky na energie	24 124
úroky	5 072

PŘÍJMY CELKEM 4 338 989

VÝDAJE:

odeslané sbírky	242 834
fond solidarity, na účetnictví	144 741
daň z příjmu PO, zálohy na daň	106 490
dary pro biskupství	
- na pastorační asistenty	4 952
výdaje na bohoslužby	9 009
kaple sv. Jana Nepomuckého:	
- obnova sklepů	1 701 678
- ošetření mobiliáře	105 350
- odstrojení katatelny a oltáře (průzkum k restaurování)	67 760
kostel sv. Václava:	
- oprava fasády	793 496
- oprava varhan	56 000
Lukavice - ošetření oltáře	76 200
elektrické vytápění fary	68 999
revize zabezpeč. zařízení a revize PO	17 370
malé opravy a režie	491 013
daň z nemovitosti	4 625
dary	3 039

VÝDAJE CELKEM 3 893 556

Stav k 1.1. 2023 3 621 225

Stav k 31.12. 2023 4 066 658

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme sestřičkám a pečovatelkám z Charity Letohrad za jejich lidský přístup, empatii a obětavou péči o naši maminku Boženu Kubičkovou.

Jana a Iva Kubičkovy, dcery

Děkujeme Zdeňku Kvapilovi za uspořádání výstavy o bývalém orlickém kostelníkovi Josefě Bubeníkovi (1892-1974). Už nápis na prvním panelu: „Kostelník, zvoník, hrobník, obuvník a pokorný sluha Páně Josef Bubeník“ vystihl osobnost tohoto člověka, kterou dále dokumentoval pečlivě vybraný a uspořádaný výstavní materiál. Josef Bubeník byl vřelý člověk, který myslel na druhé, a nesmazatelně se zapsal do života obce. Děkujeme za zprostředkování jeho poselství.

Děkujeme Stanislavu Havlíčkovi za obhacující přednášku o své práci farmaceuta v organizaci Lékaři bez hranic, která byla v Letohradě 22. března.

Na ekumenické bohoslužbě „Světového dne modliteb“ při bohoslužbě 7. března byly modlitby nešťastně formulovány. Několik našich evangelíků a katolíků s nimi nesouhlasilo a poslalo do Okénka text svého protestu. Staršovstvo evangelického sboru se pak omluvilo.

Dopisy uvádíme, třeba přispějí k našemu přemýšlení. /v

DOPISY ČTENÁŘŮ

Světový den modliteb nebo protizidovská propaganda?

V evangelickém kostele se 7. března uskutečnilo ekumenické setkání s připraveným programem v rámci každoročního Světového dne modliteb. Výbor Světového dne modliteb Palestiny je podepsán pod liturgií, obsahující též výpovědi tří palestinských křesťanek. To by mohlo slibovat zajímavý a aktuální pohled na jedno z krvavějších míst současného světa. Mohlo...

Pokud by již od úvodu, kterým provázela kaplanka Církve československé husitské Alena Naimanová, nebylo jasné, kdo za to krvácení může. Jsou to Židé, potažmo stát Izrael. Ve stručném popisu blízkovýchodní historie zaznělo pár zásadních nesrovnalostí, které bylo třeba poopravit. Byla řeč o Palestincích jako o národu, který tvořil v době vzniku státu Izrael většinu na celém sporném území. Ve skutečnosti pojem palestinský národ uvedl v život Jásir Arafat (sám pocházející z Káhiry) v 60. letech 20. století. Do té doby to byli vždy Arabové obývající dané území, sdílející stejný jazyk, kulturu a náboženství jako Egypťané, Syřané, Jordánci atd. Samozřejmě národy vznikají a zanikají, nechci Palestincům jejich současnou identitu upírat. Ale v r.1948 tomu tak opravdu nebylo.

Dále zaznělo, že po vzniku státu Izrael bylo

vyhnáno 750 000 Arabů (tady opravuji ty uváděné Palestince). O státem organizovaném vyhánění (jako u nás v případě sudetských Němců) ovšem nemůže být řeč. Není o tom dochované žádné veřejné prohlášení ani úřední dokument. Výzvy k odchodu zazněly z úst arabských vůdců po vyhlášení státu Izrael, po kterém následovala okamžitá agrese okolních arabských zemí (Egypt, Sýrie, Jordánsko, Libanon, Irák) s cílem vymazat nově vzniklý stát z mapy. Jaký měl být osud židovského obyvatelstva vystihují tehdejší výzvy arabských autorit. Generální tajemník arabské ligy Azzam Paša: „Bude to vyhlazovací válka a významný masakr, o kterém se bude mluvit jako o mongolských masakrech a křížácích.“ Velký muftí jeruzalémský Hadž Amin el Husejní: „Vyhlazují svatou válku, moji muslimští bratři! Zabijte Židy! Zabijte je všechny!“ Prostě Arabové měli uvolnit prostor arabským armádám a za pásy jejich tanků se vrátit do země, která bude pouze jejich... První izraelský premiér David ben Gurion slíbil Arabům, že jim nebude ublíženo a vyzval je, aby zůstali. Ti, kteří tak učinili (a jejich potomci) mají dnes plnoprávné izraelské občanství, své instituce, strany a poslance Knesetu. Tvoří 20% izraelské populace. Samozřejmě, že nelze tvrdit, že palestinským Arabům nebylo nikdy ublíženo. Byla válka, ze strany Izraele o holou existenci, na bojích se kromě pochodu vznikající řádné armády podílely i různé ozbrojené milice, které měly svůj podíl na násilí na civilistech. Ale v kontextu historických faktů nelze jen tak říci, že vznikl stát Izrael a vyhnal 750 000 nevinných lidí z jejich domovů (OSN eviduje 711 000). Také je třeba dodat, že ve stejnou dobu bylo evakuováno leteckými mosty 600 000 Židů z arabských států, kde žili stovky let, před hrozcími masovými pogromy. Kolik Židů žije jako plnoprávní občané v míru a bezpečí v jakékoli arabské zemi? Kde jinde na světě je drženo po více než 80 letech (!) odchozí obyvatelstvo s uprchlickým statutem a živeno agenturou OSN? Pro srovnání uvedu příklad, že by dodnes v Bavorsku potomci vyhnaných sudetských Němců žili ve stanových táborech bez německého občanství a bojovali o to, že mají právo vrátit se do svých domů např. v Králíkách či Lanškrouně...

Jako poslední omyl zaznělo, že hnutí Hamás vzniklo původně jako charitativní organizace. Zde stačí ocitovat preambuli zakládající charty tohoto hnutí z r.1987: „Izrael bude existovat a bude trvat, dokud ho islám nevyhladí, stejně jako vyhladil ostatní před ním.“

Po úvodu mě nějak přešla chuť na obcerstvení a zeptal jsem se paní kaplanky, odkud čerpá své poznatky. Prý z důvěryhodných zdrojů a ukazovala mi nějaký sešit s výstřížky. Nechtěl jsem narušit nadcházející liturgickou část a sdělil jsem svůj pohled ještě před jejím zahájením. S tím, že se nemůžu dále účastnit, protože jsem již z úvodu vnitřně rozhozený a pravděpodobně bych se

s připravenou liturgií nemohl ztotožnit. Pravděpodobnost se změnila v jistotu, když jsem si liturgii doma přečetl. V kostce – Židé jsou okupanti, agresori, utlačovatelé. Palestinci jsou nevinné oběti. Rok je 1948 je nazýván jako Nakba – katastrofa. Hamás, Hizballáh či Islámský džihád nejsou zmíněny, asi s tím nemají co do činění. Jedna z palestinských křesťanek vzpomíná, jak její dědeček musel opustit rodný Jeruzalém (zřejmě západní převážně židovskou část) v roce Nakby. Utekl před bombardováním (není uvedeno, kdo koho bombardoval) a pak už se nemohl vrátit. Jistě, křivda, neštěstí. Dodávám B. Celá východní část Jeruzaléma včetně Starého města a Zdi nářků byla v roce 1948 dobyta jordánskou Arabskou legií, veškeré židovské obyvatelstvo bylo vyhnáno. Židovská čtvrť byla vypálena, domy vypleněny a desítky synagog zničeny. Náhrobky na starověkém židovském hřbitově na Olivové hoře se proměnily v latríny. Následujících 19 let se židé nesměli modlit na svých svatých místech. Křesťanům byla zakázáno nakupovat půdu a jejich počet za dobu jordánské vlády klesl o polovinu. Že by o tom dnešní palestínští křesťané nevěděli? Nebo to raději zapomněli? Učí se o tom jejich děti ve školách? Je snazší ze všeho vinit Židy?

Nevím, zda byla liturgie připravena až po událostech z loňského 7. října. Pokud ano, je celkové vyznění v kontextu vyvřelého celosvětového antisemitismu úplně šílené. Pokud ne, i tak zanechává divný, nedobry dojem. Jako svědectví o ignorování historických faktů, tunelovém vidění, kdy vidím, jen to, co vidět chci, neschopnosti sebereflexe a vciťení se do těch na druhé straně, snadném hledání viníků a utvrzování se v roli oběti. Myslí, že tudy cesta ke smíření a pokojnému soužití určitě nevede, ale není na mně, abych někomu radil. Inspirace je dostupná každému ve všech známých jazycích...

Píšu horkým perem, pokud jsem se v něčem zmýlil, necht' jsem usvědčen. Fakty, prosím. Pokud můj pohled nesdílíte, jsem otevřený jakékoliv polemice. Pokud nastane, tak to dnešní setkání přece jen k něčemu bylo.

Václav Skalický, evangelický sbor

Světový den modliteb – ještě z jiného úhlu

Napadlo mě, že k jednostranně protiizraelskému vyznění letošního programu mohl významně přispět jeden důležitý fakt. Na území palestinské samosprávy je v podstatě nemožné jen tak veřejně vyhlásit (a vyslat do světa) cokoliv vstřícného ke státu Izrael. V pásmu Gazy ovládanému Hamásem (před 7.10.2023) by si tím člověk říkal o fyzickou likvidaci, na západním břehu Jordánu spravovanému hnutím Fatah to bude jen o něco málo lepší. Budete označeni za zrádce a vystaveni pohrdání. Ve většině arabských zemí to bude velmi podobné. Jedinou demokracií na Blízkém východě je Izrael. Pak se lze ptát, zda-li jde v letošní liturgii opravdu o upřímné svědectví tří konkrétních žen (nelze to samozřejmě vyloučit) nebo jde

o ideologické poselství, do jehož pozadí nevidíme. Vzpomeňme na různá prohlášení sdužení Pacem in terris (v katolické církvi) nebo Křesťanské mírové konference (především protestanté) v době komunistické totality. Jejich členové měli povoleno jezdit po světě a prezentovat, jak se u nás křesťanům dobře žije, oslavovat Sovětský svaz jako garanta míru a brojit proti americkému a sionistickému imperialismu. Je stejně zvláštní, jak se mírem stále dokola zaklínají obhájci a posluhovači nejružnějších totalit a agresivních režimů...

Činnost českého výboru Světového dne modliteb bohužel také nevzbuzuje velkou důvěru. Nemá webové stránky, pouze facebookový profil a adresu v Čelákovcích. Letošní program nebyl nikde předem zveřejněn (a není ani teď). Nelze zjistit, kdo se na jeho práci podílí a z jakých církví. Můj dotaz na uvedenou mailovou adresu zůstal bez odpovědi... Českobratrská církev evangelická se k programu Světového dne modliteb oficiálně nepřipojuje, možnou spolupráci nechává na rozhodnutí jednotlivých sborů. Ve výboru nemá žádného zástupce. Na závěr nabízím zájemcům zaslání dotyčného letošního liturgického pásma v el. podobě. Pište na vaclavskalicky@centrum.cz.

Václav Skalický

Světový den modliteb

Byla jsem ráda, že po několika letech se v našem městě opět uskuteční SDM. Je to příležitost k ekumenickému přátelskému setkání. Zároveň se seznámíme se zemí, ve které program vzniká (pokždě je jiná).

Akce začala přednáškou paní farářky z hušitské církve. Z její řeči jsem byla rozpačitá, protože ne se vším jsem souhlasila. Při přestávce jsme se s některými ženami shodly, že se nám to nelíbí, ale uvidíme, jak to bude dál. Pan Václav Skalický dokázal odejít a před tím vyjádřit nesouhlas. Poděkovala jsem mu. Řekla jsem, že ani já se vším nesouhlasím, ale že jsme se sešly, abychom se pomodlili za trpící a to uděláme.

Začala liturgie. Když ale došlo ke čtení „svědectví palestinských žen“, bylo mi z toho špatně. Texty byly silně protiizraelské. Musela jsem odejít dřív a přiznávám, že jsem byla ráda.

Kdybych znala dopředu text, nepřipustila bych, aby byl čten tak, jak byl napsán. Na SDM jsem zvala naše farníky, a tímto se jim omlouvám.

Jana Skalická

Vyjádření staršovstva Farního sboru Českobratrské církve evangelické v Letohradě (FS ČCE)

Staršovstvo FS ČCE v Letohradě vyjadřuje lítost, že průběh Světového dne modliteb konaný 7. března v našem kostele, který byl letos připravený výborem žen v Palestině, vyvolal rozporuplné pocity. Naším cílem bylo jako každoročně umožnit společné modlitby za mír v dané zemi.

Cíl včerejšího dne byl jasný. Naprosto nutně jsem potřebovala sehnat maracuju. Byla to tak zásadní věc, že jsem kvůli tomu odešla dřív z práce. Po neúspěšných pokusech v Tesco a jinde jsem zamířila do Dellmarty. Prošla jsem kolem krvavejch pomerančů, granátovějch jablek a několika druhů manga. Nic. Tak to jsem teda v pasti, pomyslela jsem si.

Tu ale padl můj zrak na takový kulatý fialový plod. Mučenka, chutí připomíná angrešt, hlásal nápis na bedýnce. Jupí, tu přece v Peče celá země používají furt. A v kombinaci s mangem bude v mém plánovaném dortu určitě fajn. Maracuju jsem dle receptu potřebovala dva kusy, hm, tak mučenek vezmu radši pět. Slovo mučenka mi totiž evokuje rozhodně menší plod než maracuja, to kvůli její deminutivní koncovce, bych řekla.

Šťastná, že mám aspoň něco, jsem nastoupila do tramvaje. Asi za dvě stanice mi ale mozek zničehonic předložil notně zaprášenou myšlenku, resp. podezřívavej pocit, že něco není tak, jak by mělo.

Vytáhla jsem mobil a do několika vteřin jsem stála tvář v displej pravdě.

Jo, máte recht, mučenka je totéž co maracuja. Deminutivní koncovka kecá.

Ale uznejte, jakou mám kliku, že jsem v nouzi místo tý maracuji koupila mučenku. Teď mám obě. Respektive všech pět. A můžu si vybrat, kterou použiju. /AN

ŠPROCH S APRÍLEM

Když se, jak jsem slyšela, musí školákům vysvětlovat význam slova příkrý, když se už před lety musel v naší mluvnici vzor NŮŠE pro skloňování podstatných jmen ženského rodu změnit na RŮŽE, protože školáci nevěděli, co to ta nůše je, oprávněně pochybuju, že slova šproch a apríl budou srozumitelná. To máme takové pradávne, praprababičkovské úsloví: *Není šprochu, aby na něm nebylo pravdy trochu.*

Když se mladá mysl nezasekne nad slovem šproch a bude přemýšlet o obsahu celého souvětí, třeba sama dojde k poznání, že ten šproch by mohla být zpráva, slovo, sdělení, věta nebo sousloví sdělující nějaký obsah. Přeloženo do dnešní řeči mladých asi: Message je pro mě?

Možná je, možná není, obsah toho úsloví za pozornost stojí. Už dávno, pradávno si jej všimli nápadití lidé, co si lámali hlavu, jak získat pozornost, jak upoutat.

Vydavatelé novin zjistili, že vzroste počet odběratelů, objeví-li se v novinách soudničky – tj. zprávy ze soudních síní, kriminální příběhy na pokračování, nebo sloupky o výjimečných lidech s nádechem záhad. Vida, vida, tak to asi bude pravda, když o tom noviny píšou.

To byla ještě nevinná novinařina. Tenkrát se jedinec musel příběhem, výjimečností, možná i známostmi s novináři o publicitu ně-

jak sám zasloužit, v dobrém i zlém. Touha být středem pozornosti narostla. Dnes stačí zvládat technické možnosti a člověk sám ze sebe vytvoří superhvězdu. Ale je to pravda? Jak si s tím poradí rozum?

Když nám reklama tvrdí, že právě tento prostředek vyřeší náš problém, uvěříte, zakoupíte a zjistíte, že k dokonalosti je přece jen cesta poněkud delší. No tak jsem přišla o peníze, příště nenaletím, řeknete si.

Podobně přistupujeme k tomu, co sdělují autority. Dopravní prostředky řídíme vpravo, autoritu – pravidla silničního provozu – címe.

Jak to máme s lékaři, doporučeními vědců, pedagogů, s názory lidí obdařených bohatými zkušenostmi? Hlodá v nás červ pochybností. Wikipedie, internetové diskuse, kamarádky, jedna paní povídala, to všechno jsou zdroje pro potvrzení nebo vyvrácení toho, co obvykle nechceme slyšet. Tady ovšem odmítnout doporučení autorit může mít fatální následky.

A jak je to s naším občanstvím? To jest, jak vnímáme politiku? Neříkejte, že vás politika nezajímá. Protože to, co žijeme, jak žijeme a kam náš život směřuje, to všechno do politiky patří, to vše je politickým vedením země ovlivňováno. A my si to vedení přece volíme.

Ano, je to pravda, jsme dva tábory. Jeden fandí té skupině, která zrovna vládne, druhý drží palce opozici a přeje si, aby se do vládních pozic vrátila. Mělo by jít o soutěž plánů, návrhů, jak plány realizovat, jak a kdy řešit to, co zajistí slušnou a bezpečnou budoucnost. V řízení země nejde ani o společenské drby, ani o reklamu. A už vůbec by nemělo jít o manipulaci.

Propagovat své plány, obhajovat je, vysvětlovat, když jsou změny plánů nutné, získávat příznivce pro navržená řešení, to je práce politiků. A také vysvětlování, že žádný pohyb, změna, se neděje obratem ruky. Prodiskutovaná dohoda nebo kompromis zdlouhavostí vyvolávají obavy. Jsou však pro společnost užitečnější a cennější než diktátorův rozkaz.

Jenomže netrpěliví lidé chtějí okamžitá řešení. Netrpělivost a nejistota jsou voda na mlýn těm, kteří touží po moci a nechtějí se užít jakýchkoliv i nečestných praktik. Lži, pomluv, výmyslů, naznačených a nedořečených návnad. A strašení.

Vzpomínám, jak se jen za tu poslední krátkou dobu strašilo tím, že kvůli nedostatku plynu zmrzne, že podniky padnou a lidé budou bez práce. Že nás zničí nedostatek léků. Nestalo se. A tak je na pořadu dne drahota, okrádání seniorů, špatně volené výdaje na obranu. Seniori okrádání nejsou, jejich důchody se pravidelně navyšují. I ten můj. Nákladů na obranu nikdy nebude dost a z historie víme, že i státy, které se plánovitě vyzbrojovaly, nikdy nebyly připraveny dostatečně. I ta drahota, nejen u nás, v celé Evropě, pomalu mění hranice. Kde bylo snesitelně, jdou ceny nahoru, viz Německo,

cesta do Polska za výhodnými nákupy se už nevyplatí, naše obchody mírně ožívají. Přesto se některým politikům pořád zdá dobrý nápad křičet o drahotě, špatně volených investicích, o neschopnosti vlády, o její proflhanosti a hledat na každém jejím kroku chyby. Není to skutečné hledání chyb ani reálné návrhy, jak věc udělat lépe. Vždycky a všechno je špatně, pozdě, málo, eventuálně uspěchaně, draze, nepromyšleně, prostě my bychom to udělali jinak. Ale jak? Přisypali peněz. Vždycky a všem. Odkud je brát, když je kasa prázdná?

Když posloucháte dva roky, jak je všechno špatně, bída, hrůza, neschopnost, možná tomu i začnete věřit, protože my jsme národ, který si nefandí, který se raději bičuje a mrská. A protože přece: *není šprochu, aby na něm nebylo pravdy trochu*. Hledat, co kdy který politik řekl, porovnávat, zjišťovat, málokdo se s něčím takovým zdržuje. Jednodušší přece je říci si, asi na tom něco bude.

Jenže bída? Hlad? O tom by mohli vyprávět ti, co zažili I. světovou válku. Dodnes si pamatuji babiččina vyprávění o dnech bez chleba, o smně památečního náramečku po její mamince za trochu mouky, aby babiččiny tři malé děti neměly hlad.

I my, dlouhověci (jak nám teď hezky namísto přestárlí říkají), co jsme dětství absolvovali za 2. světové války, ledacos pamatujeme. Tenký válečný chleba – byl na přídel, na potravinové lístky- výjimečně namazaný něčím, čemu se říkalo umělý med. Máslo? Sádlo? Sýr? Uzenina? Tvaroh? Kdepak. Kdo měl zahradu a mohl pěstovat zeleninu, brambory, mohl dát místo slepicím a králíkům, tomu bylo hej. A nebyl-li škrtřa, profitovali z té zahrady i sourozenci pracující ve městech. Ale pozor! I stav slepic a králíků byl pod dozorem! A šatstvo? Na to

zase byly šatenky. Opět přidělový systém. Na vše: obuv, prádlo, látky, nitě, pletací přize, punčochy, kapesníky, konfekce. Moje letní sandálky měly dřevěnou podrážku. Mě to netrápilo, krásně klapaly. To maminka musela předvést logistický koncert, aby se stravenkami a body na šatenkách vyšla. Nic se tenkrát nevyhazovalo. Prastará babiččina vesta, odřená a vyrudlá se rozpárala, obrátila a pan Doležal, krejčí v Kolonii, z ní vyrobil obstojný kabátek, který po mně podělila ještě sestřička Nina. Ale ani tenkrát nikdo o bídě nemluvil. Ta kategorie, bída, znamenala mít hlad, být bez střechy nad hlavou, bez možnosti pracovat, nemít žádnou pomocnou ruku na dosah.

O tom, jak se lálaty ponožky, jak z páraných starých vln dokázala paní Straková vyrobit na svém pletacím stroji zimní punčocháče a jiné zateplující nezbytnosti, o tom, jak se to opravdu už mimořádně opotřebované rozstříhalo na proužky a z nich pak zruční tkalci vyrobili kobereček (mohli jste pak na něm hádat, co kdysi byla vaše košilka, mamiččina zástěra nebo tátova flanelka), o tom by se dalo hodiny vyprávět. Ale, kdo by to poslouchal. Přece je všechno jinak.

Ano, mnohé je jinak. Život je pohodlnější. Treba vejce jsou v prodeji celý rok. Naše babičky a maminky musely naložit vajíčka z letní snůšky do vodního skla, aby v zimě, kdy slepice odpočívaly, vejce nechyběla. Zásoba mouky se pravidelně přesívala hustým sítem, hospodyně nemohly dopustit řádění moučných červů. Máme lednice, myčky, pračky, vysavače, nemusíme přes hory a doly pěšky, nejsme omezováni jízdničními řádými veřejné dopravy, kam chceme, tam nás naše auta kdykoli dovezou. To se máme!

A přece jsme pořád nespokojení, přece popřáváme sluchu těm, co nepřestávají šťourat, popichovat, vědomě pracují se smyšlenkami, vědomě urážejí a štvou. Dokážou využít právě toho úsloví o šprochu a trochu pravdy. Mnozí z nás pak nechtějí věřit nikomu.

Přiznávám, že jsem volila vládu, kterou nyní máme. Asi by šla řada úkolů řešit jinak, určitě nejsou neomylní. To zhodnotí budoucnost. Ale jsem ráda, že vystupují slušně, že nás díky nim svět konečně zase bere jako slušný, rozumný a spolupracující stát, jsem ráda, že se nehádají, vzájemně neurážejí a ač je to zdlouhavé a hodně náročné, snaží se problémy řešit ve shodě. A ze všeho nejvíc jsem ráda, že světu předávají naši historickou zkušenost, totiž že suverénní stát nesmí být jiným státem napaden, a že sdělování a vysvětlování této zkušenosti vláda podporuje skutečnými činy.

Bože, těch řečí mírotvorců, těch pohádek o diplomatickém jednání, o tom, že dodávkou zbrani konflikt podporujeme, že starost o utečence ubírá na starosti o vlastní občany! Cítíte, co z toho čpí? Nepřejícnost, závist, lakota, bezcitnost. Ale tyhle ošklivé

POZORUHODNÉ ŽENY LETOHRADU

Historie je obvykle historie mužů. Je to logické - čím hlouběji do historie jdeme, tím omezenější sociální a ekonomické postavení ve společnosti ženy měly. Ale trochu nespravedlivé to je, protože za každým mužem obvykle stojí „jeho“ ženy – matky, babičky, manželky, sestry. A tak jsme se rozhodli, že tuto historickou nespravedlnost maličko napravíme, a v každém čísle Okénka nabídneme čtenářům některou z místních žen, které si zaslouží naši pozornost.

Marie Lichtnerová – dobroditelka chudých

Marie se narodila v roce 1836 v Litomyšli jako dcera Terezie a Jana Zástěrových. Jan Zástěra byl v letech 1845-1870 nájemcem orlického dvora (dnes Tvrz Orlice), ale pro své hrubší chování vůči dvorské čeledi nebyl u lidí příliš oblíbený. Marie měla ještě bratra Františka (1841-1873), který zůstal svobodný a pokračoval po svém otci v nájmu orlického a verměřovického dvora. Manželem Marie Zástěrové se později stal Emil Lichtner, baron z Elbenthalu a bydleli ve Štýrském Hradci. Marie měla soucitné srdce a v myslela na blaho obyvatel své obce. Proto se rozhodla založit dobročinnou nadaci, která by pomáhala v těžkém životním údělu nejchudším lidem v Orlici. Tento krok zřejmě učinila krátce před svým úmrtím, kdy už cítila, že se neuzdraví, a také proto, že smysl své katolické víry viděla ve skutečích milosrdenství.

Popis nadace:

„Zasluhu a vděčnou vzpomínku orlických obyvatel si Marie Lichtnerová, šlechtična z Elbenthalu vysloužila založením nadace pro osm místních chudých, vyjádřené ve své poslední vůli, sepsané dne 30. ledna 1890 ve Štýrském Hradci, kde potom zemřela dne 2. září 1890. Jmenovaná nadaci doporučila 10.000 zlatých, kterážto částka je pojištěna na jejím domě č. 453 staré/ čp. 4 nové na

- dokončení ze strany 9 -

vlastnosti jsou ve většině případů vyvolány právě proudem lži, který dovede vystrašit. Ti, co vědomě lež a pomluvu řadí do svého manipulativního vystupování, dobře vědí, že není šprochu, aby pár lidí alespoň trochu neuvěřilo a ze strachu nehledalo útočiště u nich, co tak statečně a nahlas své údajné pravdy vykřikují.

Dnes v noci ti největší křiklouni najednou do televizních kamer prohlásili: Vy jste nám věřili? Ale jděte, už nepomlouváme, nenatahujeme dlaň, dobře víme, že jsme s financemi pomalu na dně a že chceme-li se udržet, musíme taky něco vydržet. Vždyť ten náš pokřik byl jen apríl!

Apríl? Naivní a bláhový, bohužel jen aprílový sen.

Doufám, že řada z vás letos zažila o hodně vtipnější a veselejší vyvedení aprílem. EN

Smíchově, Ferdinandově nábřeží. Částka 10.000 zlatých byla hypotekárně pojištěna na 4 % úroků v obnosu 400 zlatých, které mají být každoročně rozděleny osmi nejzasloužilejším (nejhodnějším) chudým v Orlici, po 50 zlatých, v den výročí jejího úmrtí.

Volba příslušných chudých, kterým každoroční úroky z tohoto odkazu mají být vyplaceny, přísluší dočasnému místnímu duchovnímu správci, společně s dočasným starostou obce a přizvaných dvou obecních

SETKÁVÁNÍ

S někým se setkáme jen jednou, s jinými vícekrát. S někým se setkáme osobně, s jinými skrze jejich výtvoř.

Zajímáme se o své předky, o historické osobnosti spisovatele, stavitele našich kostelů, malíře obrazů, hudební skladatele a lidi, kteří nás zaujali. Jak žili nebo žijí, co podstatného v životě objevili, jak přemýšlejí, co nám svými díly chtějí předat, co se od nich můžeme naučit nebo převzít.

Nabízíme Vám rozhovor s akademickou malířkou Evou Brodskou uvedený, v Katolickém týdeníku.

V kostele na Orlici máme její goblén.

V době restaurování orlické křížové cesty jsme deset let čtyřikrát do roka vystavovali umělecká díla různých autorů. První byla výstava fotografií Honzy Čandy z dětského domova na západní Ukrajině. Dodneška si některé fotografie pamatují. Panu biskupu Dukovi jsem říkal: „Ty děti jsou tady s námi a my s nimi.“

Před léty jsem napsal pojednání o obrazu sv. Václava z letohradského kostela, o orlické křížové cestě a o výzdobě mistrovského kostela od malíře Vojmíra Vokolka. S Evou Brodskou jsme mluvili na vernisáži výstavy jejich goblénů, ale čerstvý rozhovor nám poodhalil něco dalšího z jejího uvažování a tvoření.

radních obce Orlice. Osoby, kterým již tyto počty připadly, mohou být v následujících letech znovu zvoleny, pokud toho budou za hodna uznány. Volba oněch chudých přísluší dočasnému duchovnímu správci. Pokud však duchovní správce v Orlici není, dočasnému duchovnímu správci v Kyšperku, kam jest nyní obec Orlická přifařena, společně s dočasným starostou obce Orlice a dvěma obecními radními. Volba oněch chudých stane se vždy ve společné schůzi všech čtyř uvedených osobností za předsednictví místního duchovního správce většinou hlasů. Kdyby nebylo možné docílit shody nebo většiny hlasů, rozhodne los tažený předsedajícím.“ Nadace je v obecních dokladech průběžně zmiňována, ale do jaké míry, kým a jak dlouho byla využívána, nevíme. Svoji činnost ukončila nejpozději po převzetí moci komunisty v únoru 1948.

Hrob Marie Lichtnerové najdete na orlickém hřbitově, vlevo od cesty bočního vchodu. Na pomníku je vytesán nápis: Zde v Pánu odpovídá šlechtná dobroditelka chudých zdejší obce, paní Marie Lichtnerová, šlechtična z Elbenthalu, zemřela 2.9.1890 ve Štýrském Hradci v 54. roce věku svého.

/Stanislav Adamec, /M

NĚJAK TO NEBE VÍC POZORUJU

S výtvarnicí EVOU BRODSKOU se scházíme k rozhovoru v jejím ateliéru nad historickými střechami Roudnice nad Labem. Mezi jejími tkanými obrazy hovoříme o světle i o cestách víry a inspirace.

Jak jste přišla ke svému krásnému ateliéru?

Tady jsme v našem domě, který postavil můj dědeček. Původně tu stál barokní dům od posledního stavitele roudnického zámku Antonia della Porty. Dědeček, architekt, si ale přál větší dům, a tak ten barokní zbořil. Uchoval se jen portál, který pak otec věnoval roudnické galerii, když se budovala, tak jsem ráda aspoň za ten. Žiju zde celý život, i když tatínkovi po osmačtyřicátém odebrali kanceláře, co tu dole byly, a všude mu sem nastěhovali nájemníky. A ateliér? Když jsem měla po škole, neměla jsem místo, kde bych pracovala, a tak jsme s tatínkem zadaptovali kousek půdy. Je to tu takový svět sám pro sebe, mám tady výborné světlo a úplný klid. Není sem slyšet, ani když dole na náměstí startují autobusy.

Takže jste v tomhle domě prožila i válku?

Moc si na ni nevzpomínám, byla jsem dost malá. Rodiče a babička nám vytvářeli krásné zázemí. Snad bylo méně jídla, ale maminka i cosi pěstovala, abychom měli něco svého, a nepřišlo mi, že bychom nějak strádali. Lito měřice dvacet kilometrů odtud už byly zabrané, ale Roudnice byla právě za hranicemi Sudet. Jenom si vybavuji, že se tu v pětáctyřicátém bombardovalo, když se Američané snažili zasáhnout Štětí. Chvilí předtím jsme si s bratrem hráli na zahradě, odešli jsme a na to místo pak spadla bomba. Vylouklo nám to okna a náš milovaný pes

dostal do čumáku střepinu, ochrnl a museli jsme ho utratit.

Dostala jste se pak jako děvče z „kostelní“ rodiny na školu?

Já už jsem jako malá holka věděla, že chci dělat něco výtvarného. V patnácti jsem udělala zkoušku na střední výtvarnou školu v Praze a studovala jsem tam. Na rozdíl od bratra, který chodil v Roudnici na gymnázium. Tam byl ředitelem kovaný komunist, který dokonce nechal gymnázium přestěhovat tak, aby bylo naproti kostelu a on z ředitelny viděl, kdo jde na mši. Děti, které chodily do kostela, se pak nedostaly na vysokou. Takže se ani bratr nejdřív nedostal. Až potom, když se také přestěhoval do Prahy.

Proč jste se dala právě na textilní tvorbu?

To byla taková z nouze ctinnost. Moc jsem si přála malovat, ale nevěřila jsem si. Šla jsem se tedy podívat na UMPRUM (Vysokou školu uměleckoprůmyslovou – pozn. red.), jestli se tam taky maluje, a v ateliéru Antonína Kybala jsem si všimla spousty kreseb z různých zájezdů do plenéru. Ani jsem nepostřehla, že je to textilní ateliér! Přihlásila jsem se a vzali mě. A potom mě nasměrovalo i to, že jsem viděla v Praze U Hybernů úžasnou výstavu francouzských tapisérií: v horním patře ty soudobé, ve spodním staré a mezi nimi gobelín Dámy s jednorozcem. Ten mě naprosto okouzli. Dodnes, když přijedu do Paříže, jdu vždycky i do Musée Cluny. Tam je Dam s jednorozcem hned několik.

50. a 60. léta, doba vašich studií, byla zároveň obdobím, kdy se po desítkách let začali umělci k tapiserii zase vracet.

Antonín Kybal ten obor v podstatě znovu vybudoval. Měla jsem i několik starších spolužáků a byli skvělí, vynikající tkalci – Josef Müller, Jiří Fusek, Bohdan Mrázek... Jenom mi všechny ty jejich věci připadaly trochu moc realistické. Pořád to bylo to, co člověk vidí, a ne to, co cítí. Chtěla jsem to dělat ještě trochu jinak.

Nikdy jste se nevěnovala figurální tvorbě? Figurální ne, jen ze začátku jsem dělala trochu realističtější a také trochu barevnější

věci. Ale teď jsou mé náměty většinou něco, co mi vrtá v hlavě, ať už radostného, smutného nebo třeba problematického – a k tomu si pak hledám odpovídající barvu a tvar. Nakonec to může vypadat, že jsem utkala moře, ale není to moře, je to nějaké moje myšlení o vodě, která proudí, vlní se, hřmotá a je tichá a je všechno. Moře mám strašně ráda.

Jak taková tapiserie vůbec vzniká?

Většinou si připravím malý náčrtek toho, co chci udělat, a pak si na karton překreslím hlavní obrysy. Potom všechno vytkávám přímo vlnou do osnovy, jako bych malovala. Technika je velmi jednoduchá, říká se tomu útkový ryp. Natáhnete si osnovu, pevnou, aby dobře držela, a zároveň pružnou. Začala jsem na ni používat sisal, který má docela hrubá vlákna, takže se po něm tkanina nepohybuje. Osnovou potom provlékáte útek. Já většinou používám vlnu, ale klidně by to mohlo být i něco jiného. Na sisalu se dají vytvářet odstíny už jen tím, že vedete útek jedné barvy hustěji nebo řídkěji. Aby vlákna držela u sebe, používám tuhle tlučku. Mám ji ještě ze školy: tam jsme měli takového šikovného pana Floriána, který pomáhal se vším možným, a tuhle věc nám tehdy každému vyrobil.

Jakou vlnu používáte? Stačí ta obyčejná?

Dřív jsem vlnu kupovala ve Vratislavicích v továrně na koberce, ale ta už bohužel nefunguje. Byla tam i ruční vazárna a měli tam spousty barevné vlny o síle, která mi vyhovovala. S úplně tenkými přízemi npracuju. Ale třeba ve středověku se to dělalo, tkaly se velmi detailně propracované věci, kdy jeden gobelín vyrábělo třeba deset tkadelen najednou. Měly ho navinuté na válec a pracovaly všechny ve stejné výšce. Když už postoupily hodně vysoko, hotový kus navinuly a tkaly dál, aby nemusely tolik zvedat ruce. Vlastně vůbec neviděly, co už vyrobily. Kdežto já mám celé dílo pořád před sebou.

Vaše tapiserie nemají příliš barev. Proč to?

Ze začátku jsem měla barevnější paletu, teď se ale většinou držím různých odstínů bílé, namodralé, našedlé. Kdybych potřebovala

něco jiného, asi bych si musela nechat vlnu někde nabarvit. Jednou mi paní Kybalová dala pár práškových barev, ještě předválečných, ze Švýcarska, a ty se musely rozmíchat ve spoustě vody s různými chemikáliemi a pak několik hodin s vlnou vařit, dokud voda nezůstala čirá. Zkoušela jsem to a většinou mi vyšel moc hezký odstín, ale úplně jiný, než jsem potřebovala.

Některá vaše díla mají i přes dva na tři metry. Jak dlouho trvá je utkat?

Měsíce. Poslední dobou mi to jde už pomaleji. Velké gobelíny dvakrát tři metry jsem udělala tak dva do roka.

Na co při práci myslíte?

Na to, co dělám. Na nějaký pocit. Tady v ateliéru mi teď visí velký gobelín, při kterém jsem měla pořád na mysli takové zvláštní světlo, které jsem zažila u trapistů v Novém Dvoře. Byla jsem tam tenkrát asi na tři dny a měla jsem nějaké velké starosti. Buď jsem seděla v kostele, nebo jsem chodila po venku. Bylo to před Vánoci, všude ležel sníh a nad ním světlo, jaké v adventu bývá. Pořád jsem se na to nebe dívala a kreslila si ho. A pak se mi najednou můj problém ujasnil. Když jsem pak začala tkát, ustavičně jsem se snažila udržet si v hlavě ten obraz, který jsem tam viděla.

V Novém Dvoře máte v domě pro hosty několik tapisérií. Bratři si je od vás objednali?

Tenkrát byl u nich bratr Jan, který byl všestranně hudebně i výtvarně talentovaný, umění rozuměl, cítil je. Netuším, kde na mě přišel, ale oslovil mě a vybral si čtyři hotové gobelíny. Dva jsem pak pro něj ještě dodělala. Potom si u mě ještě vyžádali gobelín pro převora ze Sept Fons, k nějakému jeho výročí. Vezla jsem ho tam a řekli mi, abych nic neprozradila, že mu ho chtějí dát v neděli po mši jako překvapení. Ať se zastavím v kostele a někomu tam gobelín předám. Přišla jsem tam a prvnímu trapistovi, kterého jsem viděla, jsem balík strčila s tím, že je to překvapení a ať ho předá. Samozřejmě se ukázalo, že to byl ten převor. Ale zvládl to bezvadně.

Ve kterých kostelích ještě mají vaše díla?

Tady do Roudnice jsem dělala tři antependia, pořád se ještě používají. A v Letohradu mají můj gobelín jako oltářní obraz.

Neptají se lidé, co na vašich tapisériích je? Leckdo současnému umění nerozumí.

To já taky ne! Někdy vůbec nevím, o co jde. Když pak mám možnost s autorem mluvit a on mi to vysvětlí, tak je to dobré. Ale zase si říkám, že by dílo možná mělo mluvit samo za sebe, ne potřebovat vysvětlení. Mám ráda třeba Josefa Šímu. Tomu rozumím.

Možná vaše díla připomínají krajiny, vodní hladinu nebo proměnlivou oblohu.

Někdy mě skutečně inspiruje nebe. Světlo na podzim nebo v zimě. Nějak to světlo víc a víc pozoruju. Úplně první světlo jsem kdysi utkala podle zimního nebe v Orlických horách. Udělala jsem ho na sisalu a kdosi to potom zabalil do igelitu a schoval do nějakého depozitáře, kde to celé navlhlo a rozsypano se to. Sisal nemá vlhko rád.

Dlouhý čas jsem také tkala louky. Blíže

jsme se přátelily s malíčkou Adrienou Šimotovou. Často za mnou přijela v pátek, přespala a ráno jsme spolu vyrazily do Středohoří a prochodily tam celý den. Hodně jsem si všímala přírody a pak jsem podle ní tkala. S Adrienou jsme se podívovaly, že ona má tak ráda krajinu, a přitom pořád maluje lidi, a já se zase vůbec figurální tvorbě nevěnuju, ale moc ráda lidi pozoruju. Dodnes když s Václavem (manžel Evy Brodské, sklář Václav Cígler – pozn. red.) přijedeme někde do ciziny, on vyrazí hledat galerie – a já si sednu a pozoruju lidi. Jsem tak úplně spokojená.

Ani ateliér nemáte s manželem společný. Ne, Václav ho má v Praze. Brali jsme se už dost staří, každý jsme měli to své a řekli jsme si, že už to nebudeme měnit. V těch letech už to ani nejde. Ze začátku jsme měli několik společných výstav, ale později jsme usoudili, že se naše věci k sobě vlastně ani moc nehodí. Kromě toho Václav začal spolupracovat s Michalem Motyčkou a tvořit velké věci z kovu a skla, a to už k mým gobelínům neladí vůbec.

V jednom rozhovoru jste vyprávěla, jak jste jako malá chodila v Roudnici ke kapucínům, do náboženství, měla ve farnosti kamarády, ale pak jste se od víry vzdálila. Jak to bylo?

V dospívání mě víra nějak přestala oslovovat. Současně tady komunisté zavřeli kapucínský klášter, kam jsme s rodiči chodili, a já šla také zrovna na školu do Prahy. Takže jsem s chozením do kostela přestala. Znovu jsem začala až někdy ve třiceti. Lída,

manželka mého učitele Antonína Kybala, se kterou jsme se hodně sprátelily, mě seznámila s Jaroslavem Vrbenským (katolický aktivista a politický vězeň, pozdější dlouholetý redaktor nakladatelství Vyšehrad – pozn. red.). To byl skvělý člověk. Psal tehdy do takového sešitku, který se vydával tuším u P. Reinsberga, a přispíval do něj také P. Bonaventura Bouše. Jeho texty se nám ohromně líbily. Tak jsme se začaly pítit, kdo to je, a zjistily, že má u Panny Marie Sněžné v neděli večer mše. Začali jsme tam s několika přáteli chodit: Vrbenský, Medkovi, Němcovi, já... A pak už to šlo s vírou nějak samo. Dneska chodím do kostela zase tady v Roudnici. A když jsem v Praze, tak k Salvátoru, ke sv. Jiljí nebo ke sv. Duchu.

Posloucháte při práci hudbu? Zpíváte si? Ani moc ne. Já jsem si zpívala, když jsem lyžovala. Ale lyžování už bohužel skončilo. Docela bych si ještě někdy zajezdila, ale to bych musela mít nosiče. Sama už lyže neunesu. Kdyby mi je někdo vynesl nahoru a postavil mě na kopec, tak bych si sjela dolů. To by tak ještě šlo.

rozmlouvala Alena Scheinostová
Katolický týdeník 14/ 2024

Eva Brodská (*1937) pochází z Roudnice nad Labem, kde celý život žije. Vystudovala Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze v ateliéru textilní tvorby Antonína Kybala. Její gobelíny jsou zastoupeny ve sbírkách českých i zahraničních muzeí a galerií a zdobí některé kostely či hostovský dům v klášteře trapistů v Novém Dvoře.

Verše nejsou, jak si myslí lidé, pocity (ty máme dost brzy) – jsou to zkušenosti. Pro jeden verš potřebujeme vidět mnoho cizích měst, lidí a věcí, potřebujeme znát zvířata, potřebujeme cítit, jak létají ptáci, a znát pohyb, s nímž se zrána otvírají malé květiny. Potřebujeme mít vzpomínky na mnoho nocí lásky, z nichž žádná se nepodobala druhé, na výkřiky rodiček a na lehké, bílé, spící šesti- nedělky, které se zavírají. Ale také u umírajících jsme museli být, potřebujeme sedět u mrtvých ve světnici s otevřeným oknem a s praskavými zvuky. A nestačí také ještě, že vzpomínky máme. Musíme je umět zapomenout, když je jich mnoho a potřebujeme mít velkou trpělivost a čekat, že se vrátí. Neboť vzpomínky samy to ještě nejsou. Teprve když se stanou v nás krví, pohledem a posunkem, jsouce bezejmenné a již nerozlišitelné od nás samých, teprve potom se může stát, že za velmi vzácné hodiny povstane v jejich středu a vyjde z nich první slovo verše.
Reiner Maria Rilke

K PŘÍPRAVĚ NA BOHOSLUŽBY O NEDĚLÍCH A SVÁTCÍCH

neděle 7.4.	2. velikonoční
8 h. Lukavice	Sk 4,32-35
9 Mistrovice	Ž 118 1 J 5,1-6
9.30 Orlice	J 20,19-31
sobota 13.4.	18 h. Letohrad
neděle 14.4.	3. velikonoční
8 h. Lukavice	Sk 3,13-19 Ž 4
9 Mistrovice	1 J 2,1-5a
9.30 Orlice	L 24,35-48
sobota 20.4.	18 h. Letohrad
neděle 21.4.	4. velikonoční
8 h. Lukavice	Sk 4,8-12
9 Mistrovice	Ž 118 1 J 3,1-2
9.30 Orlice	J 10,11-18
sobota 27.4.	18 h. Letohrad
neděle 28.4.	5. velikonoční
8 h. Lukavice	Skt 9,26-31 Ž 22
9 Mistrovice	1 J 3,18-24
9.30 Orlice	J 15,1-8
sobota 4.5.	18 h. Letohrad
neděle 5.5.	6. velikonoční
8 h. Lukavice - poutní slavnost	
9 Mistrovice	Sk 10, 25-48 Ž 98
9.30 Orlice	1 J 4,7-10 J 15,9-17
sobota 11.5.	18 h. Letohrad
neděle 12.5.	7. velikonoční
8 h. Lukavice	Sk 1,15-26 Ž 103
9 Mistrovice	1 J 4,11-16
9.30 Orlice	J 17,11-19

Kopečkovou pouť budeme
slavit 19. května.

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv, Václava v Letohradě

Adresa redakce: Hausenská 835, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková,
jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741